

Naar een vernieuwde ouderenzorg?

Editoriaal

Luc Van de Ven

Nu de vaccinaties volop aan de gang zijn, is de hoop gewettigd dat de coronacrisis weldra tot het verleden zal behoren. Zeker voor de ouderen en niet in het minst voor de bewoners van woonzorgcentra en hun naaste familieleden was het een zeer lastige tot traumatische periode. Maar zo gauw 'de rook om ons hoofd verdwenen is', zullen we graag vooruit kijken. Velen stellen zich dan ook de vraag wat we uit deze crisis kunnen en moeten leren.

Op tal van fora komen voornamelijk twee ideeën aan bod. Ten eerste pleiten velen voor kleinere leefeenheden in de woonzorgcentra. Verder is zowat iedereen het erover eens dat er 'meer handen aan het bed' moeten worden voorzien. Deze ideeën zijn niet nieuw. Integendeel, reeds decennialang formuleren verantwoordelijken uit de ouderensector deze voorstellen. Het resultaat van hun inspanningen was echter veeleer beperkt. En het is nog maar de vraag of dit in de nabije toekomst anders zal zijn. Want het uitvoeren van deze verbeteringen zal immers geld kosten en het is onzeker of onze beleidsverantwoordelijken en allen die hen verkozen hebben (de belastingbetalers, met andere woorden u en ik) bereid zullen zijn om deze inspanningen, ten voordele van mensen die niet of niet langer productief zijn, te leveren. Het zal in elk geval meer moed en meer solidariteit vergen dan het uithangen van witte lakens en het declareren van bemoedigende teksten.

Hoe terecht deze bezorgdheden ook zijn, in de vele commentaren missen we enkele essentiële aandachtspunten.

In de eerste plaats het belang van de 'omgangskunde'. Wanneer men, in een poging de kwaliteit van zorg in kaart te brengen, zijn oor te luisteren legt bij

ouderen en hun familieleden, wordt men snel geconfronteerd met het belang van een goede bejegening, van een respectvol contact. Het gaat dan onder meer om de vraag of de senior controle kan uitoefenen op de dagelijkse gang van zaken, of hij kan participeren, of de hulpverlener bereid is om naar hem te luisteren... ja, ook naar meningen en emoties die niet leuk zijn. Want inderdaad, de begeleiding van een hoogbejaarde dame die door de bank genomen goed gezind, aimabel en dankbaar is, vormt voor weinigen een probleem. Moeilijker wordt het als de senior (of diens familie) een zwaar verlies moet verwerken, opstandig wordt of felle kritiek uit. Dan wordt begeleiding een kunst die vaak erg veel vergt van de professionele hulpverlener. Een deskundige begeleiding van de teams van hulpverleners is dan ook geen overdreven luxe. Meer zelfs, de toename van het aantal 'handen aan het bed' zal slechts effect hebben op de levenskwaliteit van de bewoners, wanneer deze equipes terdege worden gecoacht. En zo'n teambegeleiding is veel meer dan het af en toe organiseren van een les waarbij de noodzakelijke theoretische kennis wordt overgedragen. Het gaat om 'dagelijkse' begeleiding vertrekkende vanuit de concrete uitdagingen waarmee een team te maken heeft. (Hoe troosten we deze man het best? Hoe kunnen we beter omgaan met het storende gedrag van deze dame?)

Het tweede aandachtspunt sluit hierbij aan. De attitude ten overstaan van ouderen blijft – meestal

Luc Van de Ven, hoofdredacteur van *Senior*, is klinisch ouderenpsycholoog, verbonden aan de Dienst Ouderenpsychiatrie van het Universitair Psychiatrisch Centrum van de KU Leuven.

onbedoeld en met de beste intenties – vaak gekarakteriseerd door betutteling en infantilisering. Men verwacht dan een vriendelijke houding met een kinderachtige intonatie of men heeft het nog net niet over ‘sukkeltjes’ die ‘och Here, och arme’ in een woonzorgcentrum moeten verblijven (waarbij men en passant het diaboliseren van woonzorgcentra nog maar eens wind in de zeilen geeft). Daarbij wordt schaamteloos voorbijgegaan aan de veerkracht die vele ouderen – ook in moeilijke tijden – vaak aan de dag leggen.

Ten slotte willen we benadrukken dat ouderenzorg niet beperkt blijft tot de woonzorgcentra. Vele van de aangehaalde aandachtspunten (bestaffing, omgangskunde) gelden evenzeer voor de geestelijke gezondheidszorg, de thuiszorg en de diensten geriatrie.

Ook in dit nummer van Senior willen we een bijdrage leveren aan een kwaliteitsvolle ouderenzorg. We zullen in de teksten, naast theoretische bespiegelingen, aandacht hebben voor de uitdagingen op de werkvloer. Zo heeft **Koen Jordens** het over ethiek en zin in de zorg; zijn ervaring met dit thema binnen een ziekenhuis kan zonder twijfel vertaald worden naar andere sectoren in de ouderenzorg. **Arjan Videler** en **Rosalien Wilting** behandelen

de autismspectrumstoornis bij ouderen, een vaak onbegrepen problematiek. Zij formuleren ook concrete richtlijnen voor hulpverleners die deze senioren begeleiden. **Joris Casselman** bespreekt het alcoholprobleem bij ouderen, een problematiek die helaas nogal eens aan het oog van de hulpverlener ontsnapt. In een vierde hoofdartikel met als titel ‘Discrimineren van oudere medewerkers; waarom niet?’ formuleert **Paul van Gisbergen**, vanuit zijn ervaring als HR-beleidsadviseur, kritische reflecties omtrent de bejegening van oudere werknemers.

In de rubriek ‘Fa kruis, een kritische noot’ bespreekt **Samira Abid** aandachtspunten voor het begeleiden van moslimgezinnen aan het levenseinde. **Ragnar Van Acker** beklemtoont het belang van voldoende lichaamsbeweging bij senioren.

In ‘De stand der wetenschap’ behandelt **Sjacko Sobczak** de impact van een posttraumatische stressstoornis (PTSS) bij mensen met dementie.

Ten slotte wordt dit nummer vervolledigd door een boekbespreking van **An Verbrugghe**, die de publicatie ‘Help, ik vergeet! Milde cognitieve beperking en beginnende dementie’ onder de loep neemt.